Megjelent: Pedagógusképzés, 2005.1.sz.

TEHETSÉGMENTÉS – TEHETSÉGGONDOZÁS

NEMZETKÖZI TUDOMÁNYOS KONFERENCIA A MISKOLCI EGYETEMEN
2004. szeptember 30. – október 2.

HEIMANN ILONA

Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar
főiskolai docens
heimann@gandalf.elte.hu

Tehetségmentés – tehetséggondozás címmel nagyszabású szakmai konferenciának adott otthont a Miskolci Egyetem 2004. szeptember 30. – október 2. között. A tudományos tanácskozás a Magyar Tehetséggondozó Társaság, a Borsod-Abaúj- Zemplén Megye Önkormányzata és Pedagógiai Szakmai és Szakszolgáltató Intézete, valamint a Miskolci Egyetem szervezésében került megrendezésre.
A tanácskozás célja a hazai és nemzetközi szakemberek eszmecseréje a tehetség problémákról, kutatási eredmények közzététele, a tapasztalatok megvitatása. A háromnapos szakmai konferencián került sor a Magyar Tehetséggondozó Társaság tisztújító közgyűlésére is.
A konferencia részvevői -mintegy 400 fő- a tehetséggondozás iránt érdeklődő és abban feladatot vállaló pedagógusok, kutatók, közéleti vezetők közül kerültek ki, sokan érkezve a határon túlról. Az É-magyarországi konferencia kitűnő példája volt a hazai és nemzetközi együttműködésnek, a szervezők számos élvonalbeli szaktekintélyt, tudóst nyertek meg. A konferenciát megtisztelték jelenlétükkel a hazánkban is közismert tehetség-modell megalkotói Joseph S. Renzulli professzor, a Nemzeti Tehetségkutató Gondozó Központ Connecticut Állami Egyetem/USA/ igazgatója és Franc J. Mönks professzor, az Európai Tehetségtanács/ECHA/ ismételten megválasztott elnöke.

Plenáris előadások, az intézményekben folyó tehetséggondozó programok és a szekciókban folyó munka képezték bázisát a szakmai vitáknak, a közös gondolkodásnak.
A konferenciát ***Magyar Bálint*** oktatási miniszter nyitotta meg. Bevezető előadásában a magyar tehetséggondozás helyzetét, a felmerülő problémákat a „gátakat" és „kapukat" érintette. Az Oktatási Minisztérium tehetséggondozással kapcsolatos terveit a közoktatási reform teendői közé sorolta.
Franz J. Mönks professzor vitaindító előadásában először áttekintést adott az európai tehetséggondozás helyzetéről, méltatva az egyes tagállamokban folyó tehetségfejlesztő munkát. Magyarországot a „napsütötte„ országok közé sorolta, mivel több helyi kezdeményezés mellett kiemelkedő a tehetségpedagógia beépülése a tanárképzésbe és a tanártovábbképzésbe. Különösen nagyra értékelte a hátrányos helyzetű tanulók számára indított Arany János Tehetséggondozó programot, mely 5. éve ad lehetőséget, esélyt a középiskolás tanulók tehetségének kibontakoztatására.
Pozitív értékként említette a Magyar Tehetséggondozó Társaság tevékenységét, egyaránt kiemelve az elméleti és gyakorlati munkában vállat „katalizátor" szerepét.

Báthory Zoltán egyetemi tanár, a Magyar Tehetséggondozó Társaság leköszönő elnöke előadásában a szükségszerűen átalakuló, változó közoktatás problémáira hívta fel a figyelmet. A körülöttünk robbanásszerűen megváltozott világban a globalizáció felerősödik mondta és ez a tanulás- és tudásfelfogás átalakuláshoz vezet. A globális irányba menő változások nem hagyhatók figyelmen kívül a tehetséggondozásban sem, amikor a Nemzeti Alaptanterv utat nyit az új eszméknek, a tehetséggondozással foglalkozik, és egy ”modern pedagógiát segít életre kelteni” zárta előadását .

Balogh László Debreceni Egyetem tanszékvezető tanára, a tehetségfejlesztési szakértő program kidolgozója a Tehetséggondozás az EU-ban és nálunk címmel tartotta meg előadását. Összehasonlító bemutatásában kiemelte azokat az erősségeket és gyenge pontokat, mely a magyarországi tehetséggondozást jellemzik. A Tehetséggondozó Társaság megválasztott új elnöke az erősségek közé sorolta a törvényi szabályozást, a gazdagító, tanórán kívüli tehetséggondozást, a speciális tehetségekkel való törődést, a különféle versenyeket, valamint a tehetségesek fejlesztése érdekében megvalósuló tanártovábbképzést / tehetség szakirányú/szakvizsga képzés/.
A fejlesztendő, gyenge területek a tehetségek felkutatása és azonosítása, tanórai differenciálás, a gyorsított tanulási forma, mentori, tanácsadói szolgáltatás, valamint a családdal való együttműködés. A fenti hiányosságok orvoslására hívta fel a hazai szakmai tehetséggondozók figyelmét.

Kormos Dénes a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Közgyűlés alelnöke a megye településéhez szervesen illeszkedő tehetséggondozó hálózat céljait, feladatait, tevékenységét mutatta be. Felrajzolta a program megvalósulásának forrástérképét, érzékeltetve azt, hogy 17 településen, 8 körzetközpontban, 44 műhelyben mintegy 600 gyerek részvételével folyik tehetséggondozó munka. Méltatta a decentrumok szerepét a tehetséges tanulók felkutatásában, azonosításában és fejlesztésében. Szólt arról a feltételrendszerről, amely biztosítja a nagyszabású tehetségmentő munkát, kiemelve a tudományos háttért, a tanártovábbképzés, a szakmai fórumokat, a menedzselést.

Czeizel Endre orvos-genetikus professzor, a Magyar Tehetséggondozó Társaság tiszteletbeli elnökének előadása zárta az elsőnapi plenáris ülést. Magyar géniuszok címmel tartott előadásában bemutatta a magyar Nobel-díjasok életútját, érintve sorsuk alakulásában levő közös vonásokat. Kiemelte család és iskola szerepét tehetségük alakulásában, hiszen olyan családi légkör vette körül őket, ahol érték volt a tanulás és a tudás, olyan iskolákba jártak, ahol -ma már legendás hírű - kiváló felkészültségű tanárok tanítottak. Végül bemutatta és elemezte a közismert négyfaktoros tehetség –modellt, majd felhívta a figyelmet arra a sorsfaktorra, mely minden tehetség életében meghatározó lehet.

Joseph S. Renzulli professzor Honnan ered a tehetség és hogyan tudjuk fejleszteni a fiatalokban című előadásával folytatódott a második napi tanácskozás. Először halhattuk Magyarországon a méltán nagyhírű tudóst és tehetségközpont vezetőt arról, hogy mi is a tehetség, mi tesz valakit tehetségessé és melyek a fejlesztés útjai. Méltatta tehetséggondozás hagyományos és liberális elveit, majd gazdagító triász modelljét ismertette. Személyes élményekkel és tapasztalatokkal teli előadásában felhívta a hallgatóság figyelmét a tanár megváltozott szerepére, aki ma már a kreatív és produktív tanulói munka fejlesztője. A tudatos és tervszerű tehetséggondozás alapdokumentumai közül a korszerű tantervre hívta fel a figyelmet, mely maximálisan figyelembe veszi tanulók szügségleteit, a helyi igényeket és sajátosságokat. Az újszerűség erejével hatott az

önismeretre épülő teljes tehetségportfólió bemutatása, mely egy személyesebb és örömteli részvétel képét vetítette a hallgatóság elé.

Kultúra – turizmus – szakma nevet kapó szakmai nap lehetőséget kínált a tehetséggondozó decentrumok és műhelyek szervezeti, tartalmi és módszertani kérdéseinek megismerésére, valamint a környék történelmi és kulturális nevezetességeibe való bepillantásra. A résztvevők nagy érdeklődést mutattak Miskolc, Tiszaújváros, Kazincbarcika, Encs, Szerencs, Mád, Taktaharkány, Sárospatak, Sátoraljaújhely tehetségfejlesztő munkája iránt.

A napot a Magyar Tehetséggondozó Társaság tisztújító közgyűlése zárta. A leköszönő elnök, Báthory Zoltán beszámolt a MTT legutóbbi években folytatott munkájáról, eredményeiről, problémáiról. Ezt követően a közgyűlés mintegy 100 tagja jóváhagyta a beszámolót, majd méltatta a leköszönő elnök munkáját. A MTT új elnökének személyében Balogh László köszönthetjük, akinek munkáját ezentúl három alelnök és egy titkár segíti.

Szekcióülések keretében folytatódott a szakmai vita és tanácskozás a konferencia harmadik napján.

- Tehetségazonosítás
- Tehetséggondozás az egyházi intézményekben
- Hátrányos helyzetű tanulók tehetséggondozása Ózdon egy kutatás tükrében
- Tehetség és pedagógia a tanárképzésben (képzés-továbbképzés-hálózatfejlesztés)
- Az Arany János tehetséggondozó program eredményei, gondjai, buktatói
- A tehetséggondozás nem iskolai formái.

Sipos János közoktatásért felelős helyettes államtitkár tehetséggondozással kapcsolatos jövőbeni tervekről adott tájékoztatást.
Az ECHA diplomák átadása a konferencia ünnepélyes pillanatai közé tartozott.
A tanácskozást Joseph S, Renzulli professzor összegző értékelése zárta. A konferencia elérte célját, az előadások tájékoztatták a konferencián résztvevőit azokról az aktuális törekvésekről, kutatásokról, melyek a tehetségek mentése-, fejlesztése- és gondozása érdekében az utóbbi időben történtek és felvázolták a jövő feladatait.